

Coronacrisis: impact op de werkgelegenheid in Rivierenland

4 juni 2020

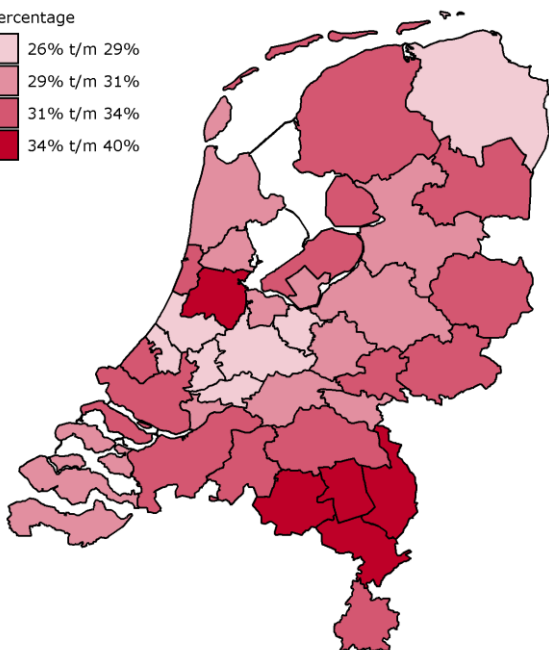
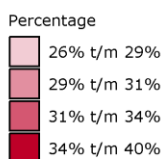

De uitbraak van het coronavirus en de intelligente lockdown die het kabinet in reactie daarop heeft ingesteld, bezorgen de economie flinke schade. Een terugval van werkgelegenheid is onvermijdelijk, ondanks de vele steunmaatregelen die de overheid heeft genomen. Ook de werkgelegenheid in Rivierenland wordt getroffen door het coronavirus. In Rivierenland werken drie op de tien werknemers in een sector die te maken heeft met (zeer) grote krimp van werkgelegenheid, zoals de horeca en de uitzendbranche. Ruim twee op de 10 werknemers werkt in een sector waarin de werkgelegenheid juist toeneemt, waaronder zorg & welzijn en openbaar bestuur.

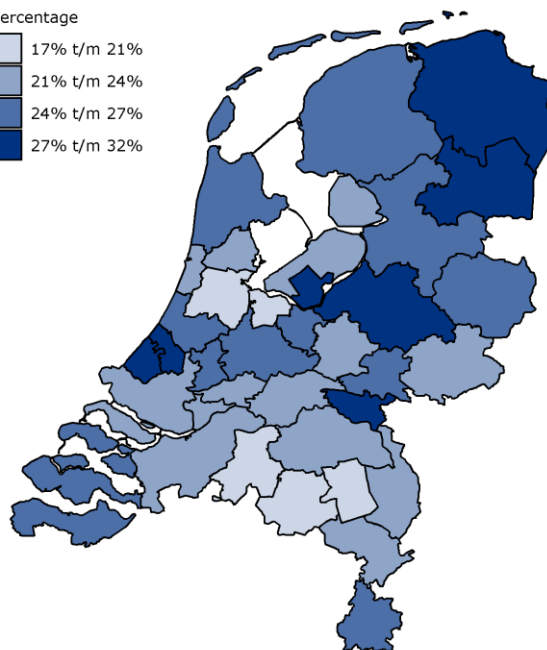
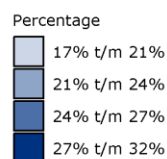
UWV verwacht dat de schade van de coronacrisis op de werkgelegenheid in 2020 op landelijk niveau groot is. Hoewel er nog veel onzeker is, is het wel duidelijk dat de impact op de werkgelegenheid sterk verschilt per sector. Om die impact inzichtelijk te maken, heeft UWV de sectoren ingedeeld in vijf categorieën die lopen van 'zeer grote krimp' tot 'groei' van werkgelegenheid (zie bijlage 2 voor de methodiek). Aangezien iedere regio zich kenmerkt door een eigen sectorstructuur, verschilt de impact op de werkgelegenheid per regio. Figuur 1 toont per arbeidsmarktregio het aandeel van sectoren met een verwachte (grote of zeer grote) krimp van werkgelegenheid (links) en het aandeel van sectoren met een verwachte groeiende werkgelegenheid (rechts).

Figuur 1 Verwachte impact op regionale werkgelegenheid in 2020 per arbeidsmarktregio: percentage van de werknemers in sectoren met grote of zeer grote krimp (links) en groei (rechts)

Percentage van de werknemers in sectoren met grote of zeer grote krimp

Percentage van de werknemers in sectoren met groei

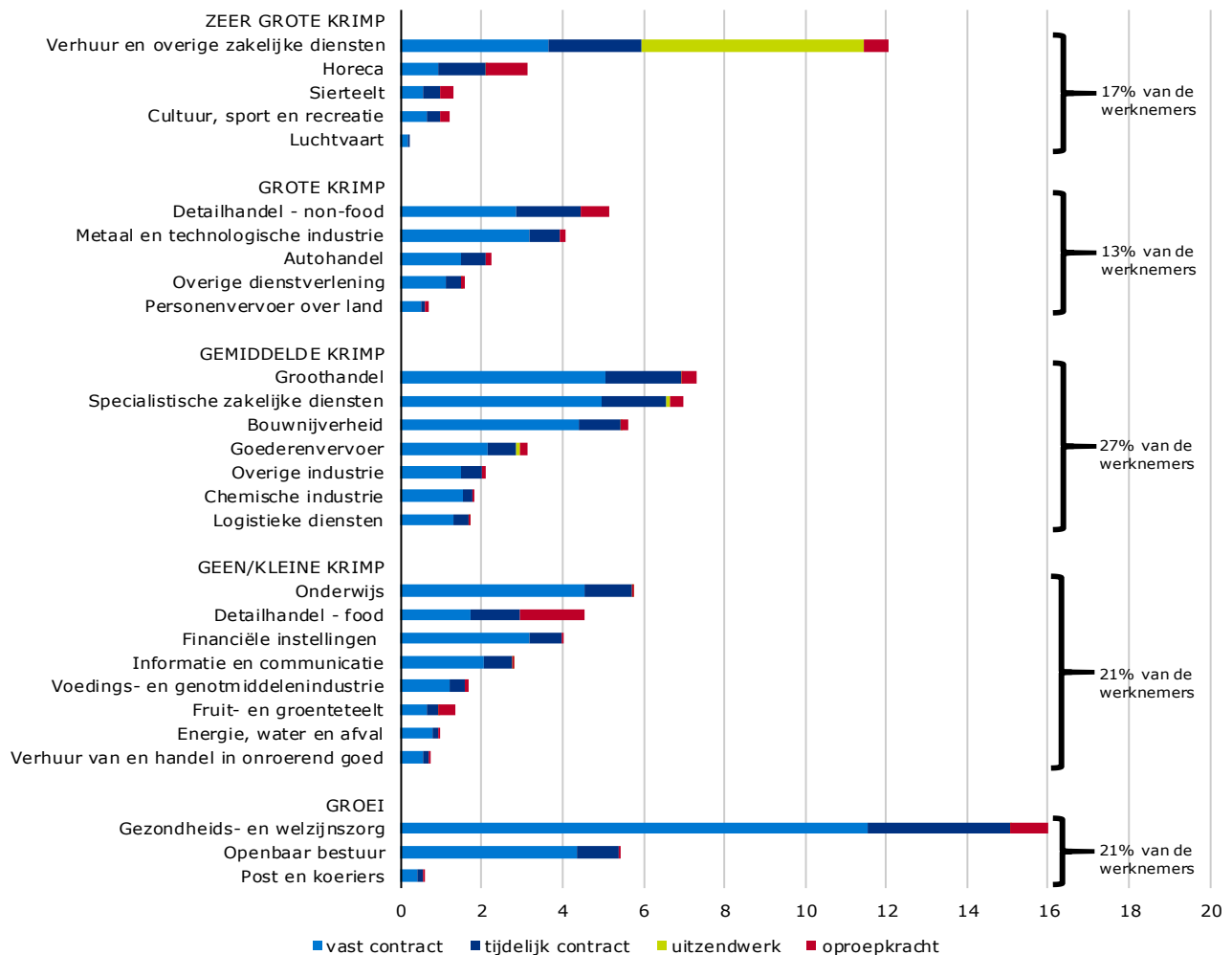

Drie op de tien werknemers in Rivierenland werkt in zwaar getroffen sector

Rivierenland behoort tot de regio's die minder hard geraakt zijn voor wat betreft de impact van de coronacrisis op de werkgelegenheid. Dit komt door de regionale werkgelegenheidsstructuur die zich kenmerkt door de sterke aanwezigheid van zorg & welzijn (groei), onderwijs, landbouw, waaronder de fruit- en groenteteelt (geen/kleine krimp) en groothandel en specialistische zakelijke diensten (gemiddelde krimp). Zwaar getroffen sectoren als luchtvaart, sierteelt, horeca en cultuur, sport & recreatie zijn juist minder sterk aanwezig. Hierdoor werken in Rivierenland relatief minder mensen in een zwaar getroffen sector.

Figuur 2 toont de verwachte impact van de coronacrisis op de werkgelegenheid van Rivierenland per sector in 2020, onderverdeeld in vijf categorieën van verwachte impact - variërend van zeer grote krimp (bovenin) tot groei (onderin) - zoals beschreven in bijlage 2. De afbeelding laat verder zien hoe groot het aandeel van de sector is in de totale regionale werkgelegenheid en welk type arbeidsrelatie de werknemers in de sector hebben.

Figuur 2 Aantal werknemers (x1.000) in Rivierenland naar arbeidsrelatie, sector en impact coronavirus

Bron: UWV Polisadministratie (werknemers) gecombineerd met SUWI Bedrijvenregister voor indeling naar sectoren. Peildatum eind okt'19

In Rivierenland werkt 30% van alle werknemers in een sector die te maken heeft met (zeer) grote krimp van werkgelegenheid. Dit betreft in totaal 31.600 werknemers. Aan de andere kant werkt 48% van de werknemers in een sector met geen tot gemiddelde krimp. Verder werkt 21% van de werknemers in Rivierenland in een sector waarin de werkgelegenheid in 2020 groeit. Ter vergelijking: in Nederland werkt 32% in een sector met grote tot zeer grote krimp in werkgelegenheid, werkt 45% in een sector waarin de gevolgen voor de werkgelegenheid beperkt zijn en werkt 23% in een sector met banengroei.

De sectoren verschillen niet alleen in de mate waarin de coronacrisis hen raakt. Ook de opties om personeel te behouden of juist af te stoten zijn niet in alle sectoren gelijk. Het aandeel werknemers met een flexibel contract in de sector is hierbij van belang. Werkgevers kunnen immers snel reageren op het wegvallen van economische activiteit met het beëindigen van tijdelijke contracten en het niet of minder oproepen van oproepkrachten, terwijl het ontbinden van vaste contracten meer tijd en moeite kost. Opvallend is dat sectoren die het meest getroffen worden door de crisis, relatief veel gebruikmaken van flexibele medewerkers. De positie van flexkrachten is daarmee kwetsbaar.

Zeer grote krimp in uitzendbranche en horeca

UWV verwacht een zeer grote banenkrimp in 2020 voor de sectoren verhuur & overige zakelijke diensten (waaronder uitzendbureaus en reisbureaus), horeca, cultuur, sport & recreatie, sierteelt en luchtvaart. In Rivierenland werken er 17.900 werknemers in deze sectoren. Dat is 17% van alle werknemers in de regio. Van de sectoren met een zeer grote krimp van de werkgelegenheid is de uitzendsector in Rivierenland veruit de grootste sector.

Er werken relatief veel flexwerkers in de zwaarst getroffen sectoren; zeven op de tien werknemers heeft een flexibel contract. Dit zijn 11.900 mensen: 5.500 uitzendkrachten, 4.200 werknemers met een tijdelijk contract en 2.200 oproepkrachten. Zij lopen relatief veel risico op baanverlies.

Uitzendbureaus in de knel

De **uitzendsector** wordt zeer hard getroffen. Een groot deel van de banen in deze sector betreft uitzendbanen. Het feitelijke werk van uitzendkrachten vindt overwegend plaats in andere sectoren. De uitzendbranche is een grote sector in de Rivierenland, met een aandeel van 8,2% in de regionale werkgelegenheid (8.600 werknemers). Veel bedrijven die in de problemen komen door de coronamaatregelen reageren snel met het afstoten van (een deel van) de flexibele schil. Het gaat dan bijvoorbeeld om uitzendkrachten in de horeca, sierteelt, industrie of de detailhandel. Volgens onderzoek van CNV heeft de helft (49%) van de uitzendkrachten vrijwel geen werk meer door de coronacrisis. Dit is ook terug te zien in het beroep op WW-uitkeringen. Het aantal nieuwe WW-uitkeringen vanuit de uitzendbranche bedraagt in Rivierenland 195 in april. De Algemene Bond Uitzendondernemingen, ABU, meldt ook dat de uitzendbranche zwaar getroffen wordt. Bijna de helft van de ABU-leden maakt gebruik van de NOW. Een deel van de uitzendkrachten die hun werk verloor, kon herplaatst worden in vitale sectoren, in Rivierenland was dat met name in de fruitteelt.

Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	
Aantal werknemers	8.600
Aandeel werkgelegenheid	8,2%
Verwachte impact corona op sector	Zeer grote krimp
Aandeel flexibel contract	84%

Lege restaurants

De **horeca** heeft zwaar te lijden onder de coronamaatregelen. Deze sector kwam vanuit een periode met volop economische activiteit ineens met piepende banden tot stilstand. Eet- en drinkgelegenheden waren tot 1 juni gesloten. Zij mogen inmiddels weer open, maar kunnen de eerste tijd echter nog veel minder klanten ontvangen dan voor de beperkende maatregelen het geval was. In Rivierenland werken zeven op de tien van de 3100 horecawerknemers met een flexibel contract. Veel van deze tijdelijke werkgelegenheid ging verloren. Het is de vraag in hoeverre er een beroep wordt gedaan op deze werknemers nu de horeca weer open is.

Horeca	
Aantal werknemers	3.100
Aandeel werkgelegenheid	3,0%
Verwachte impact corona op sector	Zeer grote krimp
Aandeel flexibel contract	71%

Geen evenementen tot 1 september

Ook **cultuur, sport & recreatie** heeft erg veel last van de coronamaatregelen. Recreatieactiviteiten, sportwedstrijden, voorstellingen en evenementen zijn zo goed als allemaal afgelast. Musea, bibliotheken, theaters en bioscopen mogen sinds 1 juni weer open, sportactiviteiten buiten zijn vanaf 11 mei al meer toegestaan. Naar verwachting mogen campings en vakantieparken vanaf 1 juli weer open. Ook sportscholen, sauna's, sportkantine en casino's kunnen mogelijk per 1 juli open, mits verspreiding van het virus tot die tijd niet te veel is toegenomen. Op 21 april heeft het kabinet besloten dat in ieder geval tot 1 september – maar waarschijnlijk nog langer - geen evenementen mogen plaatsvinden. Dit betekent onder andere dat festivals dit seizoen geen doorgang vinden. In Rivierenland zijn grote evenementen zoals **Appelpop** en **de Kersenparty** afgelast. Met een aandeel van iets meer dan 1% van de regionale werknemers is de impact op de totale werkgelegenheid in Rivierenland beperkt. De sector maakt echter ook veel gebruik van de inhuur van zelfstandigen zonder personeel. Qua beroepen gaat het niet alleen om artiesten, maar vooral ook om ondersteunend personeel, zoals technisch personeel, catering, kaartcontrole, beveiligers, podiumbouwers. Deze mensen verliezen op korte termijn een groot deel van hun inkomen.

Cultuur, sport en recreatie	
Aantal werknemers	1.200
Aandeel werkgelegenheid	1,1%
Verwachte impact corona op sector	Zeer grote krimp
Aandeel flexibel contract	46%

Dalende vraag reisbureaus

Ook **reisbureaus** merken een dalende vraag, omdat reismogelijkheden sterk beperkt zijn. De luchtvaart ligt grotendeels stil en veel boekingen worden geannuleerd. Er is wel extra werk in de klantenservice voor het omboeken van reizen. Het aantal nieuwe boekingen is fors gedaald. Voor geannuleerde pakketreizen geeft de Nederlandse reisbranche sinds medio maart speciale vouchers uit met dekking van de Stichting Garantiefonds Reisgelden (SGR). Men hoopt dat reizigers die hun vakantie (noodgedwongen) annuleren hierdoor niet massaal hun geld terugvragen en faillissementen voorkomen kunnen worden.

Reisbureaus zijn in Rivierenland met 0,2% van de werkgelegenheid zeer beperkt aanwezig, minder dan in veel andere regio's.

Veel reisbureaus hebben een grote flexibele schil gedurende het hoogseizoen. Werknemers met tijdelijke contracten lopen het risico op korte termijn hun baan te verliezen.

Reisbureau s	
Aantal werknemers	200
Aandeel werkgelegenheid	0,2%
Verwachte impact corona op sector	Zeer grote krimp
Aandeel flexibel contract	28%

Klap sierteelt raakt Rivierenland minder hard

Het coronavirus zorgt voor een ongekende klap voor de **sierteelt**. Een belangrijk deel van sector is geconcentreerd in de bollenstreek en het Westland. Dit raakt vooral de werkgelegenheid in de arbeidsmarktregio's Noord-Holland Noord, Zuid-Holland Centraal, Haaglanden en Holland Rijnland. In Rivierenland heeft de sector met 1.300 werknemers een beperkt aandeel in de werkgelegenheid (1%). De sector zet landelijk circa 7 miljard euro om, waarvan ruim 6 miljard door export. Verreweg het grootste deel van de Nederlandse snijbloemen, bollen en planten wordt geëxporteerd naar het buitenland. Door de sterk verminderde export daalt de omzet. Ook binnen de landsgrenzen is er vraaguitval door verminderingen van feesten, recepties en evenementen. Voor personeel in de sierteelt is er beduidend minder werk. Met name flexibele arbeidskrachten worden geraakt. Er is een extra steunpakket afgesproken om ondernemers in de sierteelt financieel te ondersteunen.

Sierteelt	
Aantal werknemers	1.300
Aandeel werkgelegenheid	1,2%
Verwachte impact corona op sector	Zeer grote krimp
Aandeel flexibel contract	56%

Grote krimp detailhandel non-food en metaal en technologische industrie

In de sectoren die met grote krimp te kampen hebben, werkt 13% van alle werknemers in Rivierenland (13.700). De grootste sectoren binnen dit cluster zijn **detailhandel non-food** (5.200) en **metaal en technologische industrie** (4.100 werknemers). Het totale aantal flexwerkers in deze groep sectoren bedraagt 4.600, namelijk 1.100 oproepkrachten en 3.500 werknemers met tijdelijk contracten. Flexwerkers zijn vooral in **detailhandel non-food** te vinden. Naar verwachting treft de impact op de werkgelegenheid oproepkrachten het eerst.

Wisselend beeld winkels

De **detailhandel** laat een wisselend beeld zien. De winkelstraten veranderen als gevolg van de intelligente lockdown. Waar de **detailhandel food** (onder andere supermarkten) niet of nauwelijks wordt geraakt, is dit anders voor de **detailhandel non-food**. In Rivierenland zijn 9.800 werknemers in de detailhandel actief, waarvan 5.200 in de non-food. De impact van de coronacrisis is voor veel winkeleigenaren groot. Veel fysieke winkels hebben tijdelijk hun deuren gesloten, zoals kleding- en schoenenzaken, interieurwinkels en kringloopwinkels. Geleidelijk gaat een aantal fysieke winkels weer open met inachtneming van de regels van RIVM. Al met al is er in deze branche nog steeds sprake van een flinke omzetsdaling in vergelijking met de situatie voor de maatregelen om het virus in te dammen. Andere segmenten houden stand, al is het er rustiger dan normaal. Er zijn ook winkels waar het juist druk is, zoals doe-het-zelf zaken en tuincentra. Spellen- en hobbywinkels lijken eveneens garen te spinnen bij de crisis. Ook webwinkels doen het goed. Door de verschuiving naar online bestellen blijft het aantal te bezorgen pakketten groeien. Dit leidt tot een toenemende werkgelegenheid in de koeriersbranche.

Detailhandel - non-food	
Aantal werknemers	5.200
Aandeel werkgelegenheid	5,0%
Verwachte impact corona op sector	Grote krimp
Aandeel flexibel contract	45%

Exportgerichte industrie voelt de pijn

De **industrie** is met een aandeel van 9% en 9.700 werknemers belangrijk voor de werkgelegenheid in de arbeidsmarktregio Rivierenland. Vooral de **metaal- en technologische industrie** wordt zwaar getroffen door de coronacrisis. Dit komt door de sterke internationale gerichtheid. In Rivierenland werken in dit deel van de industrie 4.100 werknemers.

Nederlandse fabrikanten exporten naar westerse landen, maar ook landen als China en Zuid-Korea zijn steeds belangrijkere afzetmarkten. Grote internationaal opererende bedrijven (en hun toeleveranciers) lagen stil (vanwege vraaguitval en minder aanvoer van grondstoffen en materialen). Inmiddels starten bedrijven steeds vaker weer op. Volgens Metaalunie vallen de hardste klappen na de zomer, vanwege het opdrogen van orderportefeuilles. Maar ook op dit moment hebben veel bedrijven al te maken met omzetverlies. In bepaalde segmenten is er nog steeds voldoende of veel werk (voedingsmiddelen, medische producten, toeleveranciers daarvan). Net als personeel in de sierteelt, kunnen arbeidskrachten in de industrie nauwelijks thuiswerken. De industrie zelf heeft met een gemiddelde van 19% een beperkte flexibele schil. Er werken echter in de industrie ook veel uitzendkrachten. Vooral zij verliezen op korte termijn hun baan.

Metaal en technologische	
Aantal werknemers	4.100
Aandeel werkgelegenheid	3,9%
Verwachte impact corona op sector	Grote krimp
Aandeel flexibel contract	22%

Persoonlijke dienstverlening in zwaar weer

De **overige dienstverlening** – waartoe onder meer de **persoonlijke dienstverlening** behoort – zit in zwaar weer. De sector - bestaande uit o.a. kappers, nagelstudio's en massagesalons - kent relatief veel zelfstandigen (zonder personeel). Veel van de werkzaamheden in de persoonlijke dienstverlening konden niet meer doorgaan door de contact beperkende maatregelen. Vanaf 11 mei zijn diverse contactberoepen weer opgestart, maar wel met aanpassingen zoals alleen werken op afspraak en met voldoende ruimte tussen klanten. Veel zzp'ers hebben ineens hun inkomen tot vrijwel nul zien terugvallen. Zelfstandigen kunnen in aanmerking komen voor de NOW en de Tozo.

Overige dienstverlening	
Aantal werknemers	1.600
Aandeel werkgelegenheid	1,5%
Verwachte impact corona op sector	Grote krimp
Aandeel flexibel contract	29%

Box 1.1. Noodmaatregelen van het kabinet

Het kabinet heeft diverse regelingen getroffen om werknemers en zelfstandigen te steunen. Een van de regelingen is de tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging voor het behoud van Werkgelegenheid (NOW). Sinds 6 april 2020 kunnen werkgevers die een omzetverlies van minimaal 20% hebben een aanvraag indienen voor een loonkostensubsidie via de NOW. De regeling geldt zowel voor personeel met een vaste aanstelling als voor personeel met een flexibel contract. Werkgevers kunnen tot en met 5 juni een aanvraag indienen voor de eerste tranche van de NOW. Het kabinet heeft in mei een tweede termijn van de NOW-regeling aangekondigd (NOW 2.0), voor tegemoetkoming in de loonkosten van juni t/m september. De systematiek is grotendeels hetzelfde, maar de voorwaarden wijken op een aantal punten af van de eerste NOW-regeling. Zo wordt binnen NOW 2.0 de vaste opslag voor opbouw van het vakantiegeld, pensioenpremie en andere werkgeverslasten verhoogd, mogen werkgevers geen bonussen en dividend uitkeren en komt er een inspanningsverplichting om (om)scholing van werknemers te stimuleren. Ook zijn er voor NOW 2.0 afspraken gemaakt over hoe werkgevers moeten handelen als ze toch werknemers willen ontslaan.

Zelfstandigen in de getroffen sectoren zien hun omzet van de ene op de andere dag fors terugvallen. Zij kunnen gebruikmaken van een versoepelde bijstandsregeling bij hun gemeente (Tozo: Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers). Het kabinet heeft in mei bekendgemaakt de Tozo te verlengen tot en met september 2020 (Tozo 2). Tozo 2 heeft enkele aanpassingen ten opzichte van de eerste Tozo. Zo wordt er een partnerinkomstoets uitgevoerd. Ondernemers die door de maatregelen van het kabinet om het coronavirus te bestrijden directe gevolgen ondervinden, kunnen een beroep doen op een eenmalige tegemoetkoming van 4000 euro per onderneming als ze in de periode tussen 16 maart en 15 juni een omzetverlies van tenminste 4000 euro verwachten en tenminste 4000 euro aan vaste lasten hebben (TOGS: Tegemoetkoming Ondernemers Getroffen Sectoren COVID-19). Ondernemers kunnen tot en met 26 juni een aanvraag indienen. Voor MKB-ondernemers uit de sectoren die onder de TOGS vallen en een omzetverlies van meer dan 30% verwachten komt een nieuwe regeling: de Tegemoetkoming Vaste Lasten MKB (TVL). Bedrijven kunnen op basis van deze regeling in aanmerking komen voor een belastingvrije tegemoetkoming om hun vaste materiële kosten te kunnen betalen. Het gaat om maximaal 50.000 euro. De TVL geldt voor de periode vanaf 1 juni tot en met eind september 2020. Bedrijven kunnen gebruik maken van meerdere regelingen naast en achter elkaar: NOW, TOGS en TVL.

Minder reizen over land en door de lucht

De **transport- en logistiek sector** wordt in verschillende gradaties geraakt. De **luchtvaart** en het **personenvervoer over land** voelen de grootste pijn. In het **personenvervoer over land** werken 700 werknemers in Rivierenland. Touringcars, particuliere taxi's en doelgroepenvervoer lopen door vraaguitval veel inkomsten mis. Het doelgroepenvervoer startte op 11 mei deels weer op voor het leerlingenvervoer naar het speciaal onderwijs.

Ook reed er minder openbaar vervoer dan normaal. Het openbaar vervoer rijdt vanaf 1 juni 2020 weer volgens normale dienstregeling, maar het zal ook voor deze sector lastig worden om de anderhalve meter-samenleving kostendekkend vorm te geven.

De luchtvaart ligt nagenoeg helemaal plat, al neemt het aantal vluchten begin mei alweer iets toe en gaat het vrachtverkeer ook door. Voor heel veel werknemers is er geen werk meer. De luchtvaart is echter vooral geconcentreerd rond Schiphol.

In Rivierenland zijn de directe gevolgen hiervan beperkt. Er werken in Rivierenland slechts 200 werknemers in de luchtvaart, waarvan 90% een vast contract heeft.

Het goederenvervoer over de weg had bij het begin van de coronacrisis veel werk door de bevoorrading van supermarkten, maar dat is inmiddels redelijk genormaliseerd. Met 4800 werknemers en een aandeel van ruim 5% in de regionale werkgelegenheid is de transport- en logistiek sector in Rivierenland relatief sterk vertegenwoordigd ten opzichte van het landelijke beeld. Middels het platform Logistics Valley Rivierenland probeert men de impact te beperken door te bemiddelen tussen bedrijven die door drukte een grote vraag naar mensen en middelen hebben en bedrijven die door het wegvallen van de klantvraag mensen en/of middelen beschikbaar hebben. Ook het goederenvervoer over water (scheepvaart) heeft het lastig door import- en exportbeperkingen.

Autohandel heeft het lastig

De **autohandel** heeft het lastig. In economisch zwaardere tijden worden aankopen van personenauto's en bedrijfswagens uitgesteld. Het niet uit te stellen onderhoud en reparatiewerk (zoals APK) gaat wel door.

In Rivierenland zijn 2.300 werknemer werkzaam in de autohandel. Daarvan heeft ruim een derde een flexibel contract.

Personenvervoer over land	
Aantal werknemers	700
Aandeel werkgelegenheid	0,7%
Verwachte impact corona op sector	Grote krimp
Aandeel flexibel contract	28%

Goederenvervoer	
Aantal werknemers	3.100
Aandeel werkgelegenheid	3,0%
Verwachte impact corona op sector	Gemiddelde krimp
Aandeel flexibel contract	32%

Autohandel	
Aantal werknemers	2.300
Aandeel werkgelegenheid	2,2%
Verwachte impact corona op sector	Grote krimp
Aandeel flexibel contract	34%

Gemiddelde krimp in de groothandel en specialistische zakelijke diensten

De zeven sectoren met een gemiddelde impact vertegenwoordigen samen 28.600 werknemers in Rivierenland. Dat is 27% van de regionale werkgelegenheid. De **groothandel** (7.300) heeft de grootste omvang met 7.300 werknemers, gevolgd door de **specialistische zakelijke dienstverlening** -waaronder reclamebureaus, architecten en accountantskantoren- met 7.000 werknemers, de **bouw** (5.600) en **overige industrie** (2.100). Zo'n derde van de werknemers in deze zeven sectoren heeft een flexibel contract.

Geen/kleine krimp in onderwijs, detailhandel food en Financiële instellingen

In de acht sectoren waar relatief weinig werk verloren gaat, werkt in Rivierenland 21% van alle werknemers (21.800). De grootste sector is het **onderwijs** met 5800 werknemers, gevolgd door **detailhandel food** (4600) en **financiële instellingen** (4000). Werknemers met een flexibel contract zijn vooral werkzaam in de detailhandel food (2800). Maar gezien de beperkte impact zullen zij minder risico lopen op baanverlies dan flexwerkers in eerdergenoemde sectoren.

Groei in zorg, overheid en post & koeriers

Tot slot zijn de drie sectoren die naar verwachting zullen groeien, goed voor 22.000 werknemers (21% van de werkgelegenheid). **Zorg en welzijn** is daarin dominant met ruim 16.000 werknemers. Daarna volgt het **openbaar bestuur** met zo'n 5.400 werknemers. Bij de sector **post en koeriers** werken in Rivierenland ongeveer 600 mensen.

Groei in de zorg, maar niet voor alle zorgaanbieders

Zorg & welzijn is met 16.000 werknemers en een aandeel van 15,3% van alle werknemers de belangrijkste sector voor de regionale werkgelegenheid in Rivierenland. De sector wordt op een heel andere manier geraakt door het coronavirus dan de meeste andere sectoren. Het beeld in de sector zorg & welzijn is divers. De ziekenhuizen hebben het zeer druk met het zorgen voor Covid-19 patiënten. Er is vooral veel werk voor verplegend personeel. Tegelijkertijd werd de planbare zorg zo veel mogelijk uitgesteld en waren er minder verwijzingen door huisartsen naar ziekenhuizen.

Inmiddels probeert men de reguliere zorg weer op te starten. De dagbesteding wordt weer opgestart en bezoek wordt weer deels toegestaan. Daarnaast zijn er ook zorgen onder het personeel over het gebrek aan beschermingsmiddelen, over de overbelasting en neemt het (ziekte)verzuim toe. In de thuiszorg zeggen klanten de niet per se noodzakelijke zorg regelmatig af in verband met angst voor besmetting – waardoor ook hier sprake is van omzetverlies.

Hetzelfde geldt ook voor de thuiszorg. Praktijken van tandartsen, mondhygiënisten en fysiotherapeuten waren beperkt open (voor spoedzorg of online zorg) of zelfs helemaal gesloten. Inmiddels zijn de werkzaamheden weer opgestart.

De kinderopvang was alleen open voor ouders die in cruciale beroepen of vitale processen werken. Per 11 mei zijn de kinderdagopvang en de gastouderopvang regulier opengegaan. Per 8 juni geldt dat ook voor de buitenschoolse opvang (die vanaf 11 mei gedeeltelijk open is gegaan). Over de periode waar ouders geen gebruik hebben kunnen maken van de kinderopvang (16 maart tot 8 juni), ontvangen zij van de overheid een vergoeding ter compensatie van de eigen bijdrage. De vraag naar kinderopvang neemt mogelijk wel af als de werkloosheid dit jaar toeneemt.

Overheid heeft het drukker

Het **openbaar bestuur** is met 5.400 werknemers en 5,2% van de werkgelegenheid in Rivierenland relatief minder sterk vertegenwoordigd dan landelijk. De werkgelegenheid neemt bij een deel van het openbaar bestuur toe, onder andere omdat er meer aanvragen voor ondersteuning en bijstand zijn.

Gezondheids- en welzijnszorg	
Aantal werknemers	16.000
Aandeel werkgelegenheid	15,3%
Verwachte impact corona op sector	Groei
Aandeel flexibel contract	28%

Openbaar bestuur	
Aantal werknemers	5.400
Aandeel werkgelegenheid	5,2%
Verwachte impact corona op sector	Groei
Aandeel flexibel contract	20%

Bijlage 1 Steunpakket om banen te behouden

De huidige situatie rond het coronavirus raakt de Nederlandse economie hard. Rechtstreeks, maar ook indirect omdat de Nederlandse economie als open economie sterk verbonden is met de situatie in de rest van de wereld. Het kabinet heeft diverse steunmaatregelen in het leven geroepen om zoveel mogelijk werkgelegenheid te behouden. Zo is sinds 6 april de Tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging voor behoud van Werkgelegenheid (NOW, zie ook box 1.1) opgesteld voor werkgevers die hun omzet substantieel zien verminderen. Via de NOW kunnen deze werkgevers een tegemoetkoming in de loonkosten van hun werknemers krijgen, waardoor ze het loon kunnen doorbetalen en mensen met een vast of flexibel contract in dienst kunnen houden. Het merendeel van de toegekende aanvragen heeft betrekking op werkgevers in de horeca en catering, detailhandel en commerciële dienstverlening. Werkgevers kunnen tot en met 5 juni een aanvraag indienen voor de eerste tranche van de NOW. Het kabinet heeft in mei een tweede termijn van de NOW-regeling aangekondigd, voor tegemoetkoming in de loonkosten van juni t/m september (NOW 2.0). De systematiek is grotendeels hetzelfde, maar de voorwaarden wijken op een aantal punten af van de eerste NOW-regeling. Zo wordt de vaste opslag voor opbouw van het vakantiegeld, pensioenpremie en andere werkgeverslasten verhoogd, mogen werkgevers geen bonussen en dividend uitkeren en komt er een inspanningsverplichting om (om)scholing van werknemers te stimuleren.

Deze steunmaatregel draagt bij aan het zoveel mogelijk beperken van verlies van werkgelegenheid. Desondanks verwacht UWV dat er schade ontstaat aan de werkgelegenheid. Ook het Centraal Planbureau (CPB) geeft aan dat de steun de klappen verzacht maar dat de werkloosheid toch zal gaan oplopen. De effecten zijn nu nog lastig te kwantificeren: de verspreiding van het virus en de duur van de daaraan gekoppelde maatregelen om het virus een halt toe te roepen zijn nog moeilijk te voorspellen. Ook is er nog weinig zicht op de mate waarin bedrijven zich kunnen aanpassen aan de nieuwe situatie (kan er thuis gewerkt worden? kan een bedrijf zich aanpassen aan de anderhalvemetersamenleving?). En er is nog geen zicht op de exacte effecten van de steunmaatregelen.

Het aantal lopende WW-uitkeringen is sinds de uitbraak van het coronavirus flink gestegen, van 240.200 (eind februari) naar 292.100 (eind april). Dat is een toename van 51.900 WW-uitkeringen in de maanden maart en april (+21,6%). Achter deze toename van het aantal lopende WW-uitkeringen zit een forse toename van het aantal nieuwe WW-uitkeringen dat UWV heeft toegekend in de maanden maart en april. April telde 73.700 nieuwe WW-uitkeringen, ofwel gemiddeld 14.700 per week. Dat weekgemiddelde ligt 65% hoger dan in maart. In die maand kwamen er 37.800 nieuwe uitkeringen bij, gemiddeld 9.500 per week. Het aantal nieuwe WW-uitkeringen nam vooral vanaf de tweede helft van maart toe. In april nam het aantal nieuwe WW-uitkeringen in alle sectoren toe. In maart concentreerde de toename van nieuwe WW-uitkeringen zich in de horeca, cultuursector en uitzendbedrijven en hadden enkele sectoren nog een afname.

Bijlage 2 Diverse sectoren hard geraakt, nog wel veel onzekerheid

Hoewel er nog veel onzekerheid is, wordt het wel steeds duidelijker dat de impact op de werkgelegenheid sterk verschilt per sector. Bepaalde segmenten van de economie worden (nog) niet of nauwelijks getroffen of groeien juist. Maar er zijn ook al sectoren die naar verwachting sterk krimpen. De getroffen sectoren verschillen in de mogelijkheid om op korte termijn te reageren op het stilvallen of verminderen van de economische activiteit. Ze verschillen bijvoorbeeld in de mogelijkheden om andere activiteiten te ontplooiën en ook in de opties die ze hebben om hun personeel te behouden of juist af te stoten. Voor de impact op de werkgelegenheid in een sector zijn ook het aandeel werknemers met een flexibel contract en het aandeel zelfstandigen in de sector van belang.¹ Werkgevers die veel mensen met een tijdelijk of flexibel contract in dienst hebben, zullen sneller afscheid nemen van hun personeel in moeilijke economische situaties dan werkgevers met veel werknemers met een vast contract, ook al wordt met de NOW gestreefd naar het zoveel mogelijk in dienst houden van personeel. Zelfstandigen zien hun omzet terugvallen en kunnen minder uren werken dan ze wellicht willen.

UWV verwacht dat met name de verhuur en overige zakelijke dienstverlening (waaronder uitzendbureaus en reisbureaus), de sierteelt, de luchtvaart, horeca en cultuur, sport en recreatie hard worden geraakt. Daarnaast gaat UWV uit van een grote banenkrimp in de metaal en technologische industrie, detailhandel non-food, autohandel, personenvervoer over land en overige dienstverlening (waaronder de persoonlijke dienstverlening als kappers ed.).²

Onderstaande figuur laat de verwachte impact op de sectorale werkgelegenheid in 2020 zien van het coronavirus.

Verhuur en overige zakelijke diensten*	zeer grote krimp
Horeca	
Cultuur, sport en recreatie	
Luchtvaart	
Sierteelt	
Detailhandel non-food	grote krimp
Metaal en technologische industrie	
Overige dienstverlening**	
Autohandel	
Personenvervoer over land	
Specialistische zakelijke diensten***	gemiddelde krimp
Groothandel	
Bouwnijverheid	
Overige industrie****	
Goederenvervoer	
Logistieke diensten	
Chemische industrie	
Onderwijs	geen/kleine krimp
Detailhandel food	
Financiële instellingen	
Informatie en communicatie	
Voedings- en genotmiddelenindustrie	
Verhuur van en handel in onroerend goed	
Energie, water en afval	
Fruit- en groenteteelt	
Gezondheids- en welzijnszorg	groei
Openbaar bestuur	
Post en koeriers	

* betreft o.a. uitzendbureaus en reisbureaus.

** betreft o.a. persoonlijke dienstverlening (w.o. kappers en nagelstudio's) en levensbeschouwelijke en politieke organisaties.

*** betreft o.a. reclamebureaus, architecten en accountantskantoren.

**** betreft o.a. vervaardiging van diverse consumentengoederen (w.o. meubels) en reparatie/installatie machines en apparaten.

¹ Op het moment van schrijven van dit artikel beschikte UWV nog niet over bruikbare actuele informatie over aantal zelfstandigen per sector. UWV zal de komende tijd meer data gaan verzamelen en ontsluiten en op termijn ook de impact gaan vertalen naar de gevolgen voor de arbeidsmarktregio's en voor de langere termijn.

² Voor de veeteelt, bosbouw en visserij is de impact op de werkgelegenheid nog niet bepaald omdat er meer informatie nodig is over het aantal zelfstandigen in deze sectoren.

Bijlage 3 Bronnen voor de bepaling van de sectorale impact

Sinds het uitbreken van de coronacrisis hebben de economische researchafdelingen van de grote banken analyses gepubliceerd over de sectorale gevolgen van het virus. Het Centraal Planbureau (CPB) besteedt in haar scenario-analyse van 26 maart eveneens aandacht aan de sectoren die het meest getroffen worden. De banken en het CPB concentreren zich op de impact op de productie en/of de omzet van sectoren. De banken drukken de impact uit in cijfers, terwijl het Centraal Planbureau kwalitatieve uitspraken doet. Specifiek voor de sector bouwnijverheid heeft het Economisch Instituut voor de Bouw (EIB) recent een studie gepubliceerd. Daarin wordt de impact op zowel de productie als de werkgelegenheid in de bouw beschreven.

De verwachtingen van de banken, het CPB en het EIB zijn belangrijke bronnen voor de sectorale impact die UWV voor dit artikel heeft ingeschat. De sectorale verwachtingen van deze onderzoeksinstellingen hebben we omgezet in een classificatie van 'zeer grote krimp' tot en met 'groei'.

UWV brengt ook zelf in kaart in welke sectoren sprake is van een tekort aan personeel en in welke sectoren mensen vanwege het coronavirus niet of minder kunnen werken. Hierbij baseren we ons op inventarisaties onder het netwerk van werkgevers(organisaties) en de kennis van de sector- en prognose-experts van UWV over werkgelegenheidsontwikkelingen in sectoren. Voor de sectorale impact die we zelf inschatten, kijken we niet alleen naar de impact op productie, maar vooral naar de werkgelegenheid. We hanteren daarbij een uitgebreidere sectorindeling dan de banken en het CPB doen. Zo maken niet alle banken onderscheid tussen food en non-food in de detailhandel, terwijl de impact voor deze branches sterk verschilt. De verwachtingen van de banken, CPB, EIB en UWV zijn vervolgens gewogen tot één inschatting. Als de inzichten van de verschillende organisaties uiteenlopen, dan hebben we onze eigen inschatting laten prevaleren.

We hebben bewust gekozen voor een classificatie van de impact in vijf categorieën. Exacte voorspellingen zijn op dit moment erg onzeker en kunnen na een week al achterhaald zijn. Een meer globale classificatie is in de huidige situatie zinvoller en voor langere tijd bruikbaar. Maar ook voor een classificatie geldt dat inzichten kunnen veranderen naarmate er meer concrete cijfers over de economie en arbeidsmarkt bekend worden. UWV volgt daarom de ontwikkelingen op de voet en zal de inschatting van de impact aanpassen als er aanleiding voor is.

Geraadpleegde bronnen

ABN AMRO (2020). *Invloed coronacrisis op Nederlandse economie*, 27 maart 2020.

CPB (2020). *Scenario's economische gevolgen coronacrisis*, 26 maart 2020.

EIB (2020). *Vooruitzichten voor de bouw na de coronacrisis*, 3 april 2020.

ING Economisch Bureau (2020). *Een vijfde van de economie ligt stil in april en mei*, 8 april 2020.

RaboResearch (2020). *Nederlandse economie krimpt dit jaar harder dan in 2009 – vragen en antwoorden*, 9 april 2020.

UWV (2020). *Inventarisatie van acute personeelstekorten en -overschotten*, Update 6 mei.

Colofon

Uitgave

UWV Arbeidsmarktinformatie, 4 juni 2020

Postadres

UWV
Afdeling Arbeidsmarktinformatie en -advies
Postbus 58285
1040 HG Amsterdam

Inlichtingen

angelique.vanginneke@uwv.nl

Auteur

Angelique van Ginneke

Regio in Beeld

Dit rapport geeft een eerste beeld van de impact van de coronacrisis op de werkgelegenheid per sector in Rivierenland. De inzichten uit dit rapport worden de komende tijd verder uitgewerkt. De resultaten hiervan worden verwerkt in de publicatie Regio in Beeld die is gepland voor het najaar van 2020. Het voorliggende rapport vormt hiermee een voorstudie voor Regio in Beeld.

Volg ons

Disclaimer

Alles uit deze uitgave mag worden overgenomen, echter uitsluitend met bronvermelding. Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend

UWV © 2020

De kennispublicaties van UWV hebben betrekking op vier gebieden. Deze kennen een eigen kleurcodering. Zo kunt u snel zien op welk gebied een publicatie betrekking heeft:

ontwikkelingen in de sociale zekerheid

verder professionaliseren van de dienstverlening

arbeidsmarkt en arbeidsparticipatie

financiële aspecten van de sociale zekerheid